

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

4. Qua hora celebrari possit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

apud Lezanam, p. 1. c. 21. n. 2. Dico primo contra Fernandez ab eodem citatum, & Peyrinum *Tom. 1. in conf. Pyrrii* n. 19. non esse revocata à Tridentino. Ratio est, quia Tridentinum imponit solum Episcopis ut remedia adhibeant, si quæ sunt necessaria in celebrandis Missis. Cæterum ubi Episcopi non repugnant, non est, cur Religiosi à suis privilegiis dimoveantur. Scio Peyrinum citatum asserere rationes contra nos, sed eas, si rectè expendantur, faciliè à quolibet mediocriter docto dissolvi possunt. Nobiscum sentit Delugo *de Euch. d. 20. sect. 1. num. 19.* citans Ioannem Salas, Rodrig. multosque Theologos Salmanticenses, loquens de secundo privilegio allato n. 10.

17. Dico rursus nec revocata esse à Declaratione prædicta. Ratio pro modo illa sufficiat, quia de hac, nondum constat authenticè.

18. Denique moneo his tribus privilegiis uti non posse Patres Societatis, quia nondum P. Generalis ea ipsis communicavit; quo tamen impedimento alios Religiosos laborare nequaquam solere insinuavius alicui.

Quoad meridiem.

19. Terminus ultra quem celebrare Missam non licet, est Meridies moraliter acceptus. Ita Pius V. in *Rub. Miss.* Satis est tamen, ad evitandam omnem culpam, si Missa inchoetur ante meridiem, vel in ipso meridie licet ab absolvat postea. Ita Vasquez de *Euchar. 232. c. 4. num. 7.*

Quod si absque ulla causa inchoetur, vel post tertiam partem horæ à meridie, ex Azor. p. 1. lib. 10. cap. 25. quest. 6. vel post mediam horam ex Layman. l. 5. r. 5. cap. 4. num. 4. vel post tres quadrantes ex Bonacina *de Euch. d. 4. q. ult. p. 9. num. 6.* seu post non integram horam plus minuse ex eodem *ibidem*; & Sily. apud Diam. p. 1. *Tom. 4. ref. 14.* peccabitur, sed non nisi venialiter, propter parvitatem materiæ, cum causa nil peccabitur, quia causa vincit defectum illum, alias venialiter. Colligo ex Delugo d. 20. *de Eucharist. sect. 1. num. 41.* Scio Navarrum in *Manual. cap. 25. num. 8.* docere etiam hodie, licet celebrari posse, usque ad horam tertiam post meridiem, ut olim licebat, quia nullibi est ablata, (inquit) talis facultas, cui sententiæ favet *Sav. Missa num. 2. in impress. genuina*, quatenus, ob id faciendum, idem concedit. Sed contradicit communis Theologorum sententia cum Delugo l. c. Layman loc. cit. consuetudo à Sum. Pontifice Pio V. in *Rub. Missalis* approbata & censura Prælatorum, qui id facientes punirent; Concinitque Tridentinum dum præcipit, ne Sacerdotes aliis quam debitis (id est, ut explicat Layman loco cit. in *Ecclesia communiter consuevit*) horis celebrent.

20. Illud cum Vasquez de *Eucharist. d. 232. cap. 4. num. 37.* & aliis, planè concedimus in magna festivitatem, absoluta tardius concione, in Ecclesia manè exhibita, vel funere Principis, vel solemniori ordinatione, vel simili, posse Missas privatas, etiam tardius, hoc est, usque ad horam tertiam post meridiem, celebrari, ne Missa populus defraudetur.

21. Sacerdotem quemlibet ad dandum viaticum, imo, atque Episcopum, itineris, vel simili causa, posse, una integra hora, postponere, à meridie, ut etiam eundem Episcopum posse ex causa similem facultatem suis subditis impetire, omnes apud Delugo *de Euchar. d. 20. sect. 1. num. 42.* concedunt, juxta ea, quæ in simili diximus supra num. 6. & 7. idem posse Provinciales, & Superiorum localem etiam Provincialis præsentem, quia adhuc Superior localis in sua ordinaria potestate persisterit respectu suorum subditorum, ut ibidem diximus, certum est. Colligo ex Suarez, 4. *Tom. de Relig. træt. 8. lib. 2. cap. 12. num. 18. juncto cap. 23. a. num. 12.* Ad dandum viaticum posse celebrari usque ad tertiam horam post

meridiem, sequendo tunc opinionem Navarti *num. 19.* dictam, concedit Vasquez 2. *de Eucharist. d. 235. c. 4. num. 41. fine.*

22. Illud item amplectimur, Mendicantes, participantisque cum illis, quia habent privilegium in *Comp. Privil. Soc. Jesu V. Miss. §. 3.* postponendi ex causa Missam per horam à meridie; posse incipere post horam integram, quia pro his privilegium debet esse utile; Si ergo alij possunt, ex dictis num. 9. post non integram horam, Missam incipere, & causa ipsi poterunt, ex eadem causa, aliquanto plus, atque adeo post integram horam. Nota tamen in Societate Jesu debere esse cum licentia Superioris, saltem localis juxta restrictionem illis factam *ibid.* à R. P. Generali.

23. Immo quemlibet Sacerdotem ex justa, v. g. itineris, vel simili causa posse in die festo Missam incipere post integram horam à meridie, docent plerique Henric. Suar. Mirand. Rodrig. quos citat, sequiturque Layman. lib. 4. *træt. 5. c. 4. m. 4.* itaque ex consuetudine, observari testantur. In qua opinione dicendum erit, privilegium modo dictum Medicantibus concessum, non ad diem festum dumtaxat (id enim, cum causa, habent omnes) sed ad alios dies non festivos se extendere.

De Privilegio Mendicantium postponendi Missam usque ad tertiam horam à meridie.

24. Concessit Eugenius IV. apud Bullar. Rodriguez Bulla 11. per Bullam Congregationi sanctæ Justinae, & consequenter aliis participantibus, ut licet possint celebrare in itinere, vel ex causa justa, usque ad Nonam inclusive: *hujusmodi Congregationis* (ait Pontifex) *Sacerdotes in itinere constituti, aut alia ad hoc causa subsistente, ante diem, & usque ad Nonam inclusive, ut celebrare valeant tenore præsentium duximus concedendum.*

Hoc privilegium non esse revocatum à Tridentino, constat ex iis, quæ diximus num. 16. nec eo tamen uti posse Patres Societatis Jesu, nisi eis P. Generalis illud communicet, nimis sapè, per occasionem, diximus item in superioribus.

25. Justam autem causam judico quodlibet impedimentum quo quis propter rationem alicujus momenti non potest ante Missam incipere. Dico (alicujus momenti) siquidem non sufficit, solum ut commodius, celebret, nec ex eo, quod tardius è lecto per segnitiam exurrexeris, nec ut stipem, cum eam non indigeas, lucrari valeas, &c. è contra sufficiat (præter iter faciendum) infirma valetudo quo tardius cogaris è lecto, vel è lecto exire: studium necessarium ad concionem, vel simile, si post Missam illi studio vacare non possis: negotium alicujus momenti, quod differri non potest, multitudo confessionum, si post Missam illis satisfacere non valeas: imo & confessio incepta quam ægrè differre penitens ferat, & elemosina, qua ad victum indigeas, & his non absimilia potius morali judicio, quam certa regula definienda. Semper ergo præ oculis habendum erit debere incidere aliquam necessitatem, nec quidem maximam, dum sumus in privilegiis, quæ in nullius sunt præjudicio: nec vero modicam, cum locus in re non levi.

26. Denique decernamus quotanam hora intelligatur nomine Nonæ. Francolinus apud Delugo *dispuz. de Euch. 20. sect. 1. n. 42.* rem exactè perpendens, docet esse variam, secundum varia anni tempora, nec esse semper tribus horis post meridiem, ut aliqui universaliter affirmant. Docet ergo in Æquinoctio, hoc est die 24. Septembris, die 21. Martij Nonam esse quidem tribus horis post meridiem, at in Solstitio hyemali hoc est 22. Decembris Nonam esse duabus horis cum quadrante post meridiem: in Solstitio autem æstivo, hoc est 21. Junij, esse tribus horis cum tribus quadrantibus. Ratio hujus varietatis ducitur ex eo, quia hæc distinctio

dici per Primam, Tertiam, Sextam, Nonam fit juxta brevitatem, vel longitudinem dici, qui longior est ætate, quam hyeme, & consequenter Prima, v. g. longius protrahitur ætate quam hyeme, & sic de cæteris. Durat autem hora nona (quæ facit ad nos) dimidiam partem temporis, quod fluit à puncto meridei, usque ad verum occasum Solis: quare si meridies, v. g. sit hodie decima octava hora dici, durabit Nona per tres horas, hoc est usque ad horam vigesimam primam eiusdem dici.

27. Sed quæ est, singulis diebus anni ad nostrum Horologium Italicum talis hora?

Subscribam hic horam eiusmodi Nonam, pro dictis diebus dictorum quatuor Mensium, iuxta Meridies Panormitanum, in Sicilia, ad gradus altitudinis poli 38. ex quibus cæteri, plus, minusve, distantes, facile colligi à quoquam poterunt.

28. In Æquinoctio verno, hoc est 12. Martij, Meridies Panormi est hora 18. Nona ergo ex dictis n. 26. durat usque ad horam 21.

29. In Solstitio æstivo, hoc est 22. Iunij, Meridies, ibid. est hora 16. m. 41. Nona ergo, ex dictis n. 26. durat, usque ad horam 20. m. 26.

30. In Æquinoctio autumnali, hoc est 16. Septembris, meridies, ibidem, est hora 18. Nona ergo, ex dictis n. 26. durat usque ad horam 21.

In Solstitio hyemali hoc est 22. Decembris, meridies ibid. est hora 19. m. 19. Nona ergo, ex dictis n. 26. durat usque ad horam 21. m. 34.

Dices fore scandalum tam sero Missam celebrare. Respondeo, posse huic occurrere, si explicetur quando opus fuerit, assistantibus privilegium: quod si explicatione non obstante, perseverabit quis in scandalo, scandalum erit passivum, quod vitare nequaquam obligamur.

CAPVT VII.

Expediuntur quadam faciliora pertinentia ad Sacerdotem antequam celebret.

§. I. Preces ante Missam.

1. Licet sanum consilium sit ante Missam (idem, ut hac occasione dicam est, post Missam) preces Deo offerre, & præsertim illos Psalmos recitare, & Orationes, quæ præponuntur in Missali; tamen id in præcepto nequaquam est; nam ideo, notanter ibi dicitur. *Præparatio ad Missam, pro opportunitate Sacerdotis facienda.* Ita Castropalaum. 2. tract. 7. d. 2. p. 4. n. 6.

2. Major difficultas est de precibus quæ recitantur dum Sacerdos induit sacras vestes. Sed contra Navarum, apud Bonac. mox citandum & Azor. apud eundem, nec has esse sub gravi præcepto, inde constat cum Bonac. de Euchar. d. 4. q. ult. p. 8. num. 32. quia non apparet, unde id, vel iure, vel consuetudine cum tanto rigore præcipiantur. Quod de veniali; Aegre illud admitterem, quamvis admittat Castropalaum, de Sacram. tract. 22. disp. unica p. 10. num. 8. alios citans: & Ratio not. est, quia ubi nullum præceptum invenio, cur præceptum veniale velim admittere? ex consuetudine nec idem veniale possum colligere, ut in simili dicam mox §. 1. à n. 3.

§. II. Recitatio Matutini.

1. Facere Sacrum, non recitatis privatim precibus Matutinis, esse mortale docent communiter Antiquiores, apud Marchin. de ord. 1. c. 1. p. 3. c. 5. & nonnulli Recentiores. Azo, Bellarm. Regin. alique apud eundem Marchinum, quia est, inquit, iam verus consuetudo, & quia Pius V. in Bulla in prin. Missalis, districte id præcipit. Negant vero communiter alij probabilius. Ita Sylvest. Sorus, Medina, Val. Suar.

Vasq. Lessius, Hentiq. Sà, Scottia, Fag. Layman. eodem Marchino. Ratio est, quia non apparet consuetudinem, nec Pij V. mandatum esse tam non consuetudinem, quia non constat, vel consuetudinem, vel esse sub mortali acceptam: non enim di, non reductur nisi ad consilium, ut mox mus n. 5. & 7.

2. Sed quid de peccato veniali? Communitate, qui liberant celebraturum à mortali, non rant à veniali, si sine causa, Missam Matutino præcujus doctrinæ fundamentum sic profert Castropalaum. 2. tract. 7. d. 2. p. 4. n. 6. sine. Veniale sine dubio tingit, quando absque rationabili causa, Missa non præmissa Matutini recitatione: quia ita est recepta, & quia matutinum hora consueta, & ad præscripta, non est dictum. Hæc ille.

3. Verum optassem primò, quod Castropalaum basset hanc consuetudinem sub obligatione fuisse receptam, & non ob devotionem in se, & errorem, quo judicabant adesse præceptum, quod factum non erat: cum igitur id non probaverit, quiescere non possum.

4. Optassem secundò, quod in secunda ratione (quia Matutinum hora consueta non est dictum) non fuisset quæstiones. Nos enim hic non quaerimus, veniale, hora, non consueta, licet Matutinum sit veniale, præponere Matutino Missam, quæ rationes divergunt, nec una aliam inferens, ut ex se patet.

5. At saltem, non observabit Rubrica, quæ Missam esse postponendam, ergo peccabitur veniale. Respondedo negando consequentiam, quia Rubrica infra lib. 2. cap. 5. §. 1. dicemus, aliquando solum consilia.

6. Audi ipsum Castropalaum 2. tract. 7. d. 2. p. 4. n. 6. idem alicentem, dum probat id non esse mortale Dicere Missam (inquit) Matutinis precibus non recitatis, non est mortale. Ratio præcipua est, quia voluntas de hac re præceptum. Dicit esse præceptum Latini V. in principio Missalis, ubi in virtute sanctæ oblationis præcipit Missam dicere juxta ritum Missali ad præ-

additione, vel diminutione, aliâve mutatione, aliam remotione ibi præscripta. Sed una ex ceremoniis est haec, ut respondet, Pium V. tulisse præceptum, ut Matutinum dicendi Missam, nec novum inducendi: sed hoc men generali præcepto non comprehendit Matutinam recitationem, quia recitatio Matutini non est ritus Missæ, sed ad Missam præsupponitur, alias vocatur aliquantulum sub præcepto esset, cum in iis Rubricis recitatur. Aliqua tamen in Rubricis præscribitur, non ut præcepta, sed ut consilia. Neque obstat inter alia, quod Missa contingentes computari omissionem Matutini precum, quia solum, est defectus levis; vel dicendum procedere ex sententia antiquorum Canonistarum.

7. Confirmo ex eodem Castropalaum ibid. n. 7. in vata (ait) recitatione officij sedere, cum standum est, ut re, cum est stectendum, ex Rubrica præscripto, non esse peccatum si absque contemptu fiat, quia non videtur præcipi, sed consili, & ordinari majoris devotionis præcipi Bonacina d. prima de horis canon. q. 3. p. 6. & Henricus Castropalaus. Cur igitur pari modo non aliam Matutini recitationem ante Sacrum non præcipi, sed consili, & ordinari majoris devotionis gratia?

§. III. Calcei.

1. De habendis calceis à celebratorio, nullum præceptum, atque adeo, nudis pedibus celebrare, nullum peccatum est. Ita Tolet. Socinus, Si Laym. lib. 5. T. p. 7. n. 14. sine. quia tamen honestas, & decencia id requirit, merito calceatum Rubrica Missæ illud volunt. At est consuetudo recepta. Audin. de